

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО № 1

Українське фортепіанне мистецтво

Освітній ступінь	Магістр	Курс	2
		Семестр	3, 4
Спеціальність	034 Культурологія		
Освітньо-наукова програма	Музична культурологія		
Статус	Вибіркова	ECTS	5
		Годин	150
		Лекції	34
		Семінари	34
		Самостійна робота	82
Форма контролю	залік		

Інформація про викладача

ПІБ	Кутасевич Андрій Валентинович в. о. доцента, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	ORCID 0000-0002-3990-7238
e-mail	andriy.kutasevych@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою лекційного курсу «Українське фортепіанне мистецтво» є ознайомлення студентів з історією зародження та розвитку українського фортепіанного мистецтва (композиторської творчості, виконавства та педагогіки) від другої половини XVIII ст. до нашого часу; визначення особливої ролі фортепіанного мистецтва в історії української музичної культури, самобутності і стилістичної неповторності фортепіанної творчості українських композиторів; інформація про фортепіанну музичну освіту в Україні, виконавську діяльність українських піаністів; фортепіанне мистецтво української діаспори.

Основними завданнями курсу є розширення знань студентів у сфері української музичної культури, зокрема українського фортепіанного мистецтва; розгляд фортепіанного мистецтва України як невід'ємної складової частини світової музичної культури; визначення ключових проблем еволюції фортепіанної музики, виконавства і педагогіки в Україні. Знання студентів повинні базуватись на володінні інформацією:

1. про фортепіанну творчість українських композиторів різних епох і, зокрема, про найбільш знакові твори української фортепіанної музики;

2. про життя і творчість видатних українських піаністів, їх концертно-виконавську діяльність;

3. про фортепіанну освіту в Україні, відомих піаністів-педагогів, регіональні фортепіанні школи.

Уміння користуватись набутими знаннями повинні реалізуватись через вивчення і виконання фортепіанних творів українських композиторів, використання їх у педагогічній практиці, самостійних наукових дослідженнях процесу розвитку українського фортепіанного мистецтва.

Тільки наполегливість і самостійність у набутті знань, їх постійне розширення і використання можуть привести до вагомих результатів. Це повною мірою стосується і такої специфічної галузі як українське фортепіанне мистецтво. Навички в цій сфері набуваються постійним вивченням знаних і маловідомих творів українських композиторів, здійсненням їх фонографічних записів, регулярним поповненням українського фортепіанного репертуару, його використанням у концертній та педагогічній практиці, дослідженням «білих плям» в історії фортепіанного мистецтва України, пропаганді серед широкого загалу кращих зразків української фортепіанної музики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати** фортепіанну творчість українських композиторів різних періодів, її стильову та жанрову специфіку, історію виникнення й розвитку осередків фортепіанного виконавства та педагогіки України, її визначних піаністів; **уміти** комплексно опановувати твори українських композиторів: здійснювати їх музично-теоретичний аналіз, визначати їх мистецьку концепцію і створювати виконавську інтерпретацію, окреслювати питання їх функціонування в концертній та педагогічній практиці.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтеграції для розв'язання суспільно-значимих проблем.

ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.

ПРН 5. Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.

ПРН 6. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів дослідження та проєктів.

ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

ПРН 8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.

ПРН 12. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

ПРН 13. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
7. Здатність до пошуку, опрацюванню та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові:

1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
2. Здатність оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.
9. Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Google meet, Zoom.

Перелік тем

Тема 1. Передумови зародження українського фортепіанного мистецтва.

Семінар. Клавішні інструменти в музичному побуті гетьманської України. Українські органні композиції в нотних джерелах XVI–XVII ст.

Тема 2. Українське клавірне мистецтво XVIII ст.

Семінар. Орган, клавесин, клавикорд, фортепіано в Україні XVIII ст. Клавірні твори Д. Бортнянського та інших українських музикантів доби Просвітництва.

Тема 3. Фортепіанне мистецтво України долисенківського періоду. (Педагогіка. Виконавство. Музична творчість).

Семінар. Фортепіано в маєтках та освітніх закладах України першої половини XIX ст. Творча діяльність А. Данилевського, О. Лизогуба, М. Маркевича, Й. Витвицького та ін.

Тема 4. Фортепіанна творчість Миколи Лисенка.

Семінар. М. Лисенко – композитор, піаніст, педагог.

Тема 5. Фортепіанне мистецтво України другої половини XIX ст. (Музична творчість. Виконавство. Педагогіка. Виробництво фортепіанного інструментарію).

Семінар. Фортепіанна творчість В. Пащенко, Т. Безуглого, П. Сокальського та ін. Концертна діяльність Т. Шпаковського, Л. Марека, А. Родзянка, Г. Ходоровського та ін. Видатні педагоги І. А. Тедеско, К. Мікулі, І. Слатін, В. Пухальський та ін.

Тема 6. Початок XX ст. Регіональні фортепіанні школи в Україні. Видатні піаністи-педагоги. Фортепіанна творчість українських композиторів початку XX ст.

Семінар. Становлення вищої музичної освіти в Україні. Педагогічна діяльність Ф. Blumenфельда, Г. Беклемішева, Г. Нейгауза, В. Курца, П. Луценка, Б. Дронсейко та ін. Фортепіанні твори Ф. Якименка, Я. Степового, С. Борткевича.

Тема 7. Видатні українські піаністи першої половини XX ст.

Семінар. Виконавська діяльність Г. Левицької, Л. Мюнцера, Л. Колесси, В. Стешенко, А. Луфера, Л. Сагалова, В. Кіпи, Т. Микиші. Усесвітньо відомі піаністи, творча біографія яких починалась в Україні: С. Барер, О. Браїловський, В. Горовиць, С. Ріхтер, Е. Гілельс.

Тема 8. Фортепіанна творчість С. Людкевича, В. Барвінського, Л. Ревуцького, В. Косенка, Б. Лятошинського.

Семінар. Фортепіанна спадщина корифеїв української музики першої половини ХХ ст.

Тема 9. Розвиток фортепіанної освіти в Україні у 1920–1990-тих роках.

Семінар. Реформування музичної освіти у 1920–1930-тих роках. Праці з питань фортепіанного виконавства і педагогіки (Г. Коган, В. Івановський, Г. Курковський).

Тема 10. Фортепіанна творчість українських композиторів 1930–1950-тих років.

Семінар. Фортепіанні твори В. Задерацького, Н. Нижанківського, В. Костенка, А. Штогаренка, М. Колесси, М. Сільванського, І. Шамо.

Тема 11. Фортепіанне мистецтво України 1960–1990-тих років (Музична творчість. Виконавство. Педагогіка.).

Семінар. Фортепіанні твори А. Караманова, В. Сильвестрова, М. Скорика, І. Карабиця. Концертна діяльність В. Сечкіна, О. Криштальського, М. Крушельницької, Є. Ржанова, С. Скринченка, О. Слободяника, М. Сука. Педагогічна діяльність Р. Горовиць, О. Ейдельмана, Є. Вауліна, В. Топіліна, Л. Гінзбург, Т. Кравченко, М. Єщенко, О. Александрова, І. Рябова.

Тема 12. Перспективи розвитку українського фортепіанного мистецтва у ХХІ ст.

Семінар. Питання розвитку творчої індивідуальності піаністів. Відомі сучасні українські піаністи.

Форми та технології

навчання

Лекції, семінарські заняття.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний показ;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум;
- практичний: виконавсько-педагогічний аналіз творів педагогічного репертуару.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
-------	------------------------------	----------

1.	Участь в обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Практична робота (виконання музичних творів, аналіз)	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Залік (1, 2 семестр)	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка 90–100 А («Відмінно») ставиться студентам, які виконали всі вимоги курсу, надали правильні, повні й точні відповіді на залікові питання і продемонстрували розуміння сутності українського фортепіанного мистецтва в різних його проявах.

Оцінка 82–89 В («Добре») ставиться студентам, які надали не зовсім повні відповіді на залікові питання, хоча їхні знання та вміння загалом відповідають вимогам курсу, а спроби висвітлення різних мистецьких явищ демонструють належні навички роботи з навчальним матеріалом.

Оцінка 74–81 С («Добре») ставиться студентам, які надали не зовсім повні та не зовсім точні відповіді на залікові питання, хоча їхні знання та вміння загалом відповідають вимогам курсу, а спроби висвітлення різних мистецьких явищ демонструють достатні навички роботи з навчальним матеріалом.

Оцінка 64–73 D («Задовільно») ставиться студентам, які надали неповні й недостатньо глибокі відповіді на залікові питання, припустившись помилок у важливих теоретичних або історичних питаннях, а їхні знання та вміння не повною мірою відповідають вимогам курсу.

Оцінка 60–63 E («Задовільно») ставиться студентам, які надали часткові та неглибокі відповіді на залікові питання, припустившись суттєвих помилок у важливих теоретичних та історичних питаннях, а їхні знання та вміння лише певною мірою відповідають вимогам курсу.

Оцінка 35–59 FX («Незадовільно» з можливістю повторного складання) ставиться студентам, які не виконали вимог курсу в належному обсязі, надали неправильні відповіді на залікові питання, не змогли виправити помилки за допомогою викладача і продемонстрували низький рівень знання музичного та фактологічного матеріалу.

Оцінка 0–34 F («Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) ставиться студентам, які не виконали вимог курсу, надали неправильні відповіді на залікові питання, не змогли виправити помилки за допомогою викладача, продемонстрували низький рівень знання музичного та фактологічного матеріалу і неспроможність аналізувати його.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою. За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, круглих столах, тематичних концертах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академія музичної еліти України: історія та сучасність. Київ, 2004.
2. Дилецький М. Граматика музикальна. Київ, 1970.
3. Долгих М. Нейгаузи: варіації на єлисаветградську тему. Кіровоград, 2013 р.
4. Дремлюга М. Українська фортепіанна музика. Київ, 1958.
5. Дяченко В. Микола Віталійович Лисенко: життя і діяльність. Київ, 1941.
6. Зильберман Ю. Семь очерков о Владимире Горовице. Киев, 2011.
7. Зильберман Ю. Київське музичне училище. Нарис діяльності. 1868–1924. Київ, 2012.
8. Ивановский В. Теория пианизма. Киев, 1927.
9. Кашкадамова Н. Фортеп'янно-виконавське мистецтво України. Львів, 2017.
10. Кашкадамова Н. Фортеп'янне мистецтво у Львові. Статті, рецензії, матеріали. Тернопіль, 2001.
11. Київська фортепіанна школа: імена та часи. Київ, 2013.
12. Клиш В. Л. М. Ревуцький – композитор-піаніст. Київ, 1972.
13. Козачук О. Забута музика, забуті імена. Київ, 2008.
14. Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя Києва. Київ, 1972 р.
15. Курковський Г. Питання фортепіанного виконавства. Київ, 1983.
16. Лисенко М. Листи. Київ, 2004.
17. Музичний світ Бориса Лятошинського. Київ : Центрмузінформ, 1995.
18. Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років. Київ, 2013.
19. Невенчанная Т. Игорь Шамо. Киев, 1982.
20. Олійник О. Фортепіанна творчість В. С. Косенка. Київ, 1977.
21. Павлишин С. Станіслав Людкевич. Київ, 1974.
22. Садова Л. Фортепіанна школа Вілема Курца. Дрогобич, 2009.
23. Степаненко М. Статті, дослідження, спогади. Київ, 2016.
24. Хурсина Ж. Выдающиеся педагоги-пианисты Киевской консерватории. Киев, 1990.